

Life KOČEVŠKO

Z ORLOM BELOREPCEM PO KOČEVSKIH GOZDOVIH

ORLOVA UČNA POT V KOČEVSKI REKI

OSNUTEK GOZDNO UČNEGA NAČRTA ZA OSNOVNE ŠOLE

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Naslov projekta: OHRANJANJE OBMOČIJ Natura 2000 Kočevsko

Akronim projekta: Life Kočevsko

Založnik: Ljudska univerza Kočevje

Avtor: mag. Natalija Györek; Inštitut za gozdno pedagogiko

Oblikovanje: Alenka Planinc Kuhar, www.JAdesign.si

Cena: brezplačno

Izdaja: elektronska izdaja

Sofinanciranje:

Publikacija je bila izdana v okviru projekta Ohranjanje območij Natura 2000 Kočevsko – LIFE Kočevsko (LIFE13 NAT/SI000314) s prispevkom LIFE+ finančnega instrumenta Evropske skupnosti. Projekt sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor.

Dokument je nastal v okviru "Usposabljanja iz gozdne pedagogike in interpretacije narave", ki je bilo izvedeno ob Orlovi učni poti v Kočevski Reki, avgusta 2017 in aprila 2018.

Naročnik: Ljudska Univerza Kočevje

Izvajalci: dr. Petra Draškovič Pelc, Ars Naturae, Petra Draškovič Pelc s.p.
mag. Natalija Györek, Inštitut za gozdno pedagogiko
Marko Slapnik, Poseben Dan - zavod za pristna doživetja

UVOD

Ste se kdaj vprašali, kaj pomeni za otroka izumrtje **orla belorepca**, če nikoli ni spoznal vrabčka? In ali naši otroci sploh poznajo vrabčke? Slabo jih poznajo, oziroma jih sploh ne poznajo, lokalna naravna okolja so namreč danes najbolj nenaraven svet, o katerem moramo otroke poučiti znotraj štirih zidov šole. Tudi v domačem okolju se ne potepajo več, ni druženja, ni prijateljstev in zavezništev. S stališča današnje družbe je tak način preživljanja otroštva tvegan. Ampak danes ne zadošča več, da sedimo v razredu, poslušamo predavanja in premišljujemo, kako bomo rešili vse probleme (**in orla**), smiselno je, da gremo ven iz razreda, se naučimo kaj moramo storiti in na kakšen način. Prav gozd, ki je sam po sebi enkraten primer ustvarjalnosti, dovršene usklajenosti zgradbe in delovanja, lahko izvabi iz naši otrok sproščenost, ki jo šola omejuje in motivacijo, ki je pogoj za ustvarjalnost in razmišljanje. Gozd je življenje in prinaša izkušnje, kar je za otroka pomembno. Kajti otroška izkušnja je najtrajnejša in nič nas ne zaznamuje bolj kot tisto, kar smo doživeli, videli, preizkusili v otroštvu in to, kar se vtisne v nas, postane naše notranje merilo za presojanje in oblikovanje vsake bodoče izkušnje. Drugače povedano, slab kontakt z naravo v otroštvu pomeni tudi v odrasli dobi slabo ohranjanje narave **in orla**. Vaše naravno lokalno okolje je na dosegu roke in verjetno je bolj raznoliko kot vaše šolsko dvorišče. Povezava z **Orlovo učno potjo** bo učencem poleg radoživosti učenja ponudila občutek za lokalni prostor in kočevske gozdove, ki jih bodo imeli še rajši, posledično pa se bo z njihovim navdušenjem veriga izkušenj in znanja prenašala na starše in lokalno skupnost.

Če vam še niso povedali: »Vzgoja otrok je enaka vzgoji gozda ali, kot pravimo gozdarji z bolj nežnim izrazom, negi gozda, in čim naravnejša je šola ali vrtec, tem naravnejše in uspešnejše bo življenje v tej šoli oziroma vrtcu (Györek, 2016). Uspešni boste tisti pedagogi, ki se vedno znova vračate v gozd (sami ali obkroženi z gručo otrok), ga doživljate, se mu čudite, vas navdušuje in vedno znova razveseljuje, razbremeni miselne tokove ali včasih požene adrenalin po žilah in seveda daje smisel vašemu delu. Otroci to čutijo brez odvečnih razlag, vse ostalo, znanje o naravi, gibanje, boljša kognicija so pozitivni stranski učinki.

Svet, ki se vrti okoli sonca je veliko lepši od sveta, ki se vrti okoli šole.

Zato Gremo mi na Orlovo učno pot!

Za Orlovo učno pot velja:

1. Gozdni rezervat Jezero naj vam bo glavni vir in inspiracija za igro, učenje in ustvarjanje.
2. Vaše ideje in ideje otrok so drugi glavni vir.
3. Možen prelet orla bo postal pričakovanje nepričakovanega.
4. Vse ostalo je bonus.

mag. Natalija Györek

GOZDNE PREMIŠLJEVALNICE IN IGRALNICE

Oporne točke za delo z otroki na Orlovi učni poti

mag. Natalija Györek

ORLOVA UČILNICA V NARAVI

V Orlovi gozdni učilnici učenci:

Spoznavajo živa bitja in okolja v katerih živijo, spoznavajo, da so živa bitja povezana med seboj in z okoljem, razvijajo gibalne in funkcionalne sposobnosti, se gibljejo, razvijajo vzdržljivost in vztrajnost, pridobivajo sposobnost orientacije v prostoru, pridobivajo izkušnje, prevzemajo odgovornost zase in za druge, krepijo si samozaupanje, razvijajo pripravljenost na sodelovanje, odkrivajo samega sebe, razvijajo solidarnost, se učijo poslušati, odkrivajo konflikte in jih rešujejo, razvijajo strpnost in prijateljstvo, spodbujajo kreativnosti in sposobnost improviziranja, razvijajo komunikacijske spretnosti, pojejo, ustvarjajo in si izmišljajo vzorce spremljav ter zvočnih vsebin, govorno nastopajo, se igrajo igro vlog, razvijajo odnos do narave in naravnih lepot.

Gozdni pozdrav je obvezen

Vedno ko vstopite v gozdni rezervat Jezero stopite na prste in pomahajte orlu in vsem pticam, spustite se in še vedno z dvignjenimi rokami pomahajte drevesom, nato pomahajte medvedom, srnam, lisicam in na koncu pomahajte mravljam. Velja tudi ko zapuščate gozd.

Gozdna prisega je obvezna

V gozdu bomo:

1. Raje sodelovali, kot se kregali.
2. Raje ustvarjali in ne podvajali.
3. Raje pisali o doživetjih, kot polnili delovne zvezke.
4. Raje poskušali ponovno in ne takoj obupati.
5. Raje gibali kot sedeli.
6. Raje postavljali vprašanja in ne samo odgovarjali na učiteljeva vprašanja.
7. Raje se pogovarjali in ne samo pasivno poslušali.
8. Raje pobudniki in ne posnemovalci.
9. Raje pomagali kot samo opazovali.
10. Raje polni energije kot brez volje.

Gozdna zgodba je obvezna

Zgodba (1-2) o orlu za najmlajše in malo starejše na osnovi praktičnega dela na seminarju.

Gozdna malica je obvezna

PREHRANJEVALNA MREŽA ALI VSE JE POVEZANO

Učenci na točki spoznajo prehranjevalne verige kopenskega in vodnega ekosistema na Orlovi učni poti in pomembnost ohranjanja narave. V slehernem ekosistemu so živa bitja povezana v prehranjevalne verige in splete. Vsaka prehranjevalna veriga je sestavljena iz treh osnovnih členov:

- proizvajalcev,
- porabnikov ali potrošnikov (rastlinojedci, mesojedci) in
- razkrojevalcev.

Pomembno je, da jim razložite, da je sonce začetnik procesa, ki oskrbuje vse rastlinske vrste z energijo za proizvodnjo hrane, rast in razmnoževanje. Proces se imenuje fotosinteza.

Priporočilo: Najprej jih seznanite s konceptom prehranjevalne verige šele nato prehranjevalne mreže.

Učencem nižjih stopenj lahko proces fotosinteze obrazložite na bolj enostaven način. Drevesa si izdelajo hrano sama, s pomočjo sonca. Razložite jim, da so v drevesnih listih tovarne, ki delujejo edino na sonce in v teh tovarnah se s pomočjo sonca tvori sladkor, ki ga drevesa uporabijo za hrano. Vprašajte jih ali bi si lahko tudi oni pridelali hrano s pomočjo sonca?

UČNI CILJI:

- razumejo zveze med življenjskimi razmerami in prilagoditvami organizmov,
- spoznajo in prepoznavajo tipične predstavnike rastlin in živali na Orlovi poti,
- povežejo organizme v prehranjevalne verige in splete.

OPIS AKTIVNOSTI ZA STAREJŠE OTROKE:

KDO POJE KOGA?

Pripomočki: kartončki s slikami tarčnih živali in tudi ostalih gozdnih živali in rastlin

(ali bi to lahko bilo na voljo v orlovi učni sobi, fotografije tarčnih vrst in tudi drugih gozdnih živali in rastlin plastificirajte in navežite vrvice?).

Čas trajanja: 20 minut

Učenci izberejo ali izvlečejo kartončke in si jih obesijo okoli vratu ter tako, da se primejo za roke poskušajo sestaviti prehranjevalne verige in mreže. Poskušajo sestaviti čim več prehranjevalnih verig in mrež. Primeri prehranjevalnih verig:

- Vodna bolha, riba, čaplja, orel.
- Goba, polž, jež, lisica.
- Jelka, srna, volk.
- Lešnik, veverica, kača, čaplja.

Prilagoditev z zgodbo za mlajše otroke:

V gozdu je zrasla majhna goba. Tam je živel tudi polž. Postal je lačen, splezal nanjo in jo začel jesti. Ko je bi sit je odšel naprej. Blizu mlake je polža zagledala žaba. Bila je lačna in pojedla polža. Sita se je umaknila v grmovje. Tam jo je opazila čaplja. Ker je bila lačna, je pojedla žabo.

To zgodbo bi lahko zapisali drugače.

Goba je hrana polžu. Polže je hrana žabi. Žaba je hrana čaplji.

Ali še krajše:

GOBA

POLŽ

ŽABA

ČAPLJA

To imenujemo prehranjevalna veriga.

OPIS AKTIVNOSTI ZA MLAJŠE IN TUDI STAREJŠE OTROKE:

ORLOVO OKO

Naučimo jih izštevanko, s pomočjo katere lahko tudi omejimo gibalni prostor. Prostor omejimo tako, da vzamemo palico in skupaj z otroki pregledamo in obkrožimo prostor, tako, da s palico potolčemo po drevesih, kamnih, grmih. Pri tem lahko uporabimo izštevanko:

Ti si zajec, ti lisjak, ti si riba, ti kvak kvak, ti si ježek, ti si miš, ti si orel, ti loviš!

Pripomočki: nobenih

Čas trajanja: 30 minut

Otroke zberite v orlovem gnezdu (prostor, ki ga sami določite). Učitelj v gnezdu prevzame vlogo orla, otroci so miške. Miškam določimo mejo (opis zgoraj) do kam lahko gredo in se skrijejo.

Orel pove naglas: »Orlove oči se zaprejo za 30 sekund«, potem »Orlove oči se odprejo«, tako nadaljujemo zaporedje. Orel pri tem išče miške, tista, ki ni dobro skrita in jo zagleda, mora priti v gnezdo. Miške se morajo počasi približevati gnezdu in pri iskanju iskati nova skrivališča. Orel zapira oči za vedno krajši čas. Igra se konča, ko orel najde vse miške, oziroma ko se vse neodkrite miške popolnoma približajo gnezdu.

MIDVA SVA PAR

Pripomočki: kartončki s slikami živali

Čas trajanja: 20 minut

Spoznavanje gibanja in oglašanja živali. Namen igre je, da otroci poiščejo ustrezen par. Pripravimo slikovne karte s tarčnimi vrstami, vsaka slikovna karta mora biti zastopana dvakrat. Vsak otrok naključno izvleče žival in si jo zapomni, pri tem ne pove katero žival je izvlekel. Kartončke pobereмо. Na znak otroci začnejo z zvoki in gibi oponašati žival, ki so jo izvlekli. Govoriti ne smejo. Gibajo se po prostoru in opazujejo, ter skušajo ugotoviti kdo je njihov par. Igra se konča, ko se vsi pari najdejo.